

Handläggare
Christina Grönberg
Telefon: 08-508 25 904**Till**
Socialnämnden

Socialnämndens verksamhetsspecifika EU-positionsapper

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner detta verksamhetsspecifika EU-positionsapper.

Gillis Hammar
FörvaltningschefFredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges policy om ”EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna – positionsapper om EU, staden och stockholmarna” uppdrogs elva nämnder och nio bolag att utforma verksamhetsspecifika EU-positionsapper. EU-positionsappret ska ange den övergripande strategin för nämndens EU-policyarbete. I finansborgarrådets förslag till budget inför 2014 ges nämnden i uppdrag att i verksamhetsplanen för år 2014 klargöra hur den kommer att genomföra sitt EU-positionsapper. EU har liten formell makt inom det sociala området eftersom det inte finns lagstiftade och tvingande regler som medlemsländerna måste följa. Indirekt sker dock en relativt stor påverkan genom exempelvis den fria rörligheten och upphandlingsdirektiv. Förvaltningen anser därför att det är viktigt att påverka socialpolitikens inriktning genom att anordna konferenser och att delta i strategiska EU-projekt och nätverk. Detta leder i förlängningen till positionering av staden. Förvaltningen anser att det mest strategiska sättet att påverka utformningen av EU-policyn inom det sociala området är ett

aktivt medlemskap i EUROCITIES. Förvaltningen bör fokusera positioneringsarbetet till frågor med ett tydligt mervärde av en europeisk dimension, exempelvis utsatta EU-migranter.

Bakgrund

Kommunfullmäktige godkände i april 2013 policy om ”EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna – positionspapper om EU, staden och stockholmarna”. I beslutet ingick ett uppdrag till berörda nämnder att i nära samverkan med kommunstyrelsen utforma verksamhetsspecifika EU-positionspapper före utgången av år 2013. Syftet med ett positionspapper är att klargöra centrala principer för förvaltningens inriktning och påverkan på EU-arbetet.

Positionspappret EU, staden och stockholmarna vilar på tre principer för stadens EU-arbete.

1. Beslut ska fattas på rätt politisk nivå.
  - Staden har en positiv grundsyn på EU-samarbetet.
  - EU bör fokusera sina insatser på de områden där unionspolitik har ett mycket tydligt mervärde, jämfört med kommunal och nationell politik.
  - EU:s budget bör minskas och skattebetalarnas pengar värnas.
2. Valfrihet, kostnadseffektivitet och miljö.
  - EU:s fokus bör ligga på fullbordandet av den inre marknaden och på fortsatt utveckling av miljöpolitiken.
  - Det primära syftet med all offentlig upphandling bör vara att ge skattebetalarna varor och tjänster av hög kvalitet till lägsta acceptabla kostnad. Det är angeläget att regelverket ger staden möjlighet att välja miljövänliga lösningar, utan att slå fast detta som ett tvingande krav.
  - Staden ställer sig avvisande till att ge offentliga myndigheter större möjlighet att ge stöd som hotar att snedvrída konkurrensen.
3. EU:s politik ska vara välavvägd och välunderbyggd.
  - EU:s politik bör bygga på omfattande konsekvensbedömningar och samråd.
  - EU ska lagstifta endast om det är absolut nödvändigt för att uppnå de eftersträvade målen. Frivilliga insatser bör alltid föredras framför nya EU-lagar.

EU:s påverkan på nämndens arbete

EU har liten formell makt inom det sociala området eftersom det inte finns lagstiftade och tvingande regler som medlemsländerna måste följa. Social- och arbetsmarknadspolitiken har därmed förblivit en nationell angelägenhet i egentlig mening. Indirekt sker dock en relativt stor påverkan genom exempelvis den fria rörligheten och upphandlingsdirektiv. EU har genom så kallade mjuka metoder, såsom den öppna samordningsmetoden (Open Method of Coordination), kollegiala granskningar (peer reviews) och policyarbete, försökt att påverka medlemsländerna i en önskvärd riktning. Tanken med den öppna samordningsmetoden och kollegiala granskningar är att möjliggöra för länderna att inspireras och lära av varandra.

Det viktigaste instrumentet för att styra utvecklingen i en viss riktning är dock den finansiering som EU erbjuder genom program och olika fonder, framförallt strukturfonderna. Programmen och fonderna speglar de prioriteringar och utpekade fokusområden som kommissionen arbetat fram i olika dokument. Det gällande övergripande styrningsdokumentet är Europa 2020-strategin som har ersatt Lissabonstrategin. Den huvudsakliga inriktningen för de tio närmsta åren är således de prioriteringar som återfinns i Europa 2020-strategin.

Målsättningen med strategin är att den ska möjliggöra en **smart, hållbar** och **inkluderande** tillväxt inom EU. Smart tillväxt handlar om effektiva investeringar i utbildning, forskning och innovation. Hållbar syftar på en övergång till en koldioxidsnål ekonomi och ett konkurrenskraftigt näringsliv. Med inkluderande tillväxt avses tydliga satsningar på nya arbetstillfällen och fattigdomsminskning. Strategin är inriktad på fem överordnade mål och därunder finns sju strategier, så kallade flaggskepp.

1. Ett resurseffektivt Europa
2. Den Europeiska plattformen mot fattigdom och social utestängning
3. En agenda för ny kompetens och arbetstillfällen
4. En integrerad industripolitik för en globaliserad tid
5. En digital agenda för Europa
6. Innovationsunionen
7. Unga på väg

För socialförvaltningens del är det framförallt strategierna två, tre och sju som är intressanta då det kopplat till dessa strategier kommer möjligheter till finansiering av projekt via EU:s olika fonder. Strategi sex genomsyrar också andra strategier eftersom

innovationer kommer att bli ett ännu mer centralt begrepp inom EU:s program och fonder. För de sociala frågorna handlar det om sociala innovationer, som EU-kommissionen på olika sätt kommer försöka främja framöver.

Även om EU inte har lagstiftade och tvingande regler gentemot medlemsländerna inom det sociala området har EU trots allt en inverkan på förutsättningarna inom det sociala arbetet. Ett exempel är den fria rörligheten som till stora delar har positiva effekter. Fria rörligheten medför även en del svårigheter då alltfler EU-migranter söker sig till Stockholm för arbete, men hamnar i fattigdom och utsatthet. Som nämnts tidigare är upphandling ett annat exempel där EU har en påverkan. Det handlar både om direktiv samt det faktum att upphandling sker på en inre marknad. Det innebär en utveckling där utförare från andra medlemsländer ska ges möjlighet att bli utförare i staden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande frågor, samrått med arbetsmarknadsförvaltningen och med stadsledningskontoret.

Ärendet

I kommunfullmäktiges policy om ”EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna – positionspapper om EU, staden och stockholmarna” uppdrogs elva nämnder och nio bolag att utforma verksamhetsspecifika EU positionspapper. EU-positionspappret ska ange den övergripande strategin för nämndens EU-policyarbete. I finansborgarrådets förslag till budget inför 2014 ges nämnden i uppdrag att i verksamhetsplanen för år 2014 klargöra hur den kommer att genomföra sitt EU-positionspapper.

Det verksamhetsspecifika EU-positionspappret bör utgå från principerna i kommunfullmäktiges EU-positionspapper, men anpassas för att vara tillämpligt på socialnämndens verksamhetsområde. Målsättningen är att positionspappret kan fungera som vägledning i det dagliga EU-arbetet, utan att vara på en detaljnivå som skulle ersätta framtida remissvar eller kräva regelbunden uppdatering. Socialnämndens EU-positionspapper bör gälla tills annat fastslås (precis som kommunfullmäktiges). Nämnden ska från och med år 2013 redogöra för strategier och

arbete relaterat till det verksamhetsspecifika EU-positionsappret både i verksamhetsberättelser och i verksamhetsplaner.

Socialförvaltningens EU-arbete i stort utgår från stadens internationella strategi med principerna: *Verksamhetsutveckling*, *Positionering* samt *Bevakning & Påverkan*. Detta ärende om verksamhetsspecifikt EU-positionsappret har dock fokus på *Bevakning & Påverkan* och berör därför inte alla EU-projekt/samarbeten som genomförs med metod- och verksamhetsutveckling som primärt fokus. *Bevakning & Påverkan* är ett verktyg och en förutsättning för att kunna positionera staden.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Principer

Socialnämnden ska i enlighet med kommunfullmäktiges internationella strategi arbeta aktivt med EU-frågor för att utveckla staden och tillvarata stockholmarnas intressen. Nämnden ska i enlighet med kommunfullmäktiges EU-positionsappret använda relevanta kanaler för att påverka policy, och beslutsfattare inom EU. De mest relevanta kanalerna för nämnden att använda är EUROCITIES, Sveriges kommuner och Landsting (SKL) och Stockholmsregionens Europakontor. EUROCITIES är en medlemsorganisation för stora städer i Europa som samlar omkring 130 städer. EUROCITIES har ett kansli i Bryssel. Organisations syfte är att bidra till erfarenhetsutbyte mellan städer, bidra med kunskap om EU till städer och bedriva lobbying för urbana frågor gentemot EU-institutioner.

En utgångspunkt i EU-arbetet är av kommunfullmäktige fastställda principer.

1. Beslut ska fattas på rätt politisk nivå.
2. Valfrihet, kostnadseffektivitet och miljö.
3. EU:s politik ska vara välavvägd och välunderbyggd

Som beskrivits i bakgrunden har EU inte direkt lagstiftande makt inom det sociala området även om det finns EU-lagar som påverkar socialpolitiken. Utifrån princip ett om att beslut ska fattas på rätt politisk nivå finns det för staden och nämnden anledning att bevaka och påverka att det sociala området förblir ett nationellt ansvarsområde. För närvarande är dock primärt fokus att påverka policy och inriktning på socialpolitiken, inklusive program och fonder. För princip två är offentlig

upphandling det mest relevanta området för förvaltningen att bevaka och påverka. Det är viktigt att upphandlad leverantör delar stadens värderingar för grundläggande mänskliga rättigheter, demokratiska rättigheter och att förvaltningen kan ställa krav på att leverantören tar ett samhällsansvar. En aspekt av intresse för förvaltningen kan handla just om möjligheten att ställa sociala krav i upphandlingar. Princip tre handlar om att EU-politiken ska föranledas av ett grundligt utredningsarbete och samråd för att vara välunderbyggd. Det är viktigt att förvaltningen vid lämpliga tillfällen också tar möjligheten att vara en del av den processen. EUROCITIES är en bra kanal för att kunna lämna synpunkter under utredningsarbetets gång.

Ett exempel på en fråga av europeisk dimension som är viktig för staden och nämnden att lyfta till EU- och nationell nivå är ett ökande antal av utsatta EU-migranter i Stockholm. Förvaltningen har på olika sätt arbetat med strategisk påverkan för att aktualisera frågan på EU-agendan och påverka framtida EU-policy. Förvaltningen är bland annat medfinansierad till det Europeiska socialfondsprojektet *Crossroads- information och stöd till EU-migranter* som Stockholms Stadsmission driver. Förutom att stödja EU-migranter i verksamheten är ett viktigt mål med projektet att skapa uppmärksamhet medialt och politiskt.

Ämnet EU-migranter är ett exempel på en fråga som är europeisk till sin karaktär (fri rörlighet) och svår att hantera på den lokala nivån. Frågan speglar därmed också tidigare nämnda princip 1: *Beslut ska fattas på rätt politisk nivå - fokusera insatser på de områden där unionspolitik har ett mycket tydligt mervärde, jämfört med kommunal och nationell politik.* Inom EUROCITIES har frågan lyfts i arbetsgruppen *Roma Inclusion* och förvaltningen har fått information, stöd och råd relaterat till ämnet.

Strategi

Förvaltningen ska arbeta aktivt och löpande med att bidra till en välavvägd och välunderbyggt europeisk socialpolitik i linje med stadens och nämndens principer, exempelvis genom att via tidigare nämnda kanaler (EUROCITIES, SKL och Stockholmsregionens Europakontor) svara på remisser, delta vid möten och att skapa debatt.

Förvaltningen anser att ett aktivt medlemskap i EUROCITIES, som samlar över 130 Europeiska stora städer, är det mest strategiska sättet att påverka utformningen av EU-policy inom

det sociala området. Förvaltningen är aktiv inom EUROCITIES forum *Social Affairs Forum* genom att ingå i arbetsgrupper och delta i projekt. EUROCITIES projektet *Cities for Active Inclusion* som förvaltningen deltagit i (år 2009 – 2014) är ett exempel på hur förvaltningen kan både positionera staden i EU och påverka policy. Förvaltningen har via *Cities for Active Inclusion* vid flera tillfällen blivit inbjuden till möten arrangerade av kommissionen (ex. *Annual Convention on Poverty*) för att delta, presentera och diskutera sociala utmaningar och framtida strategier på den lokala nivån.

Slutligen menar förvaltningen att det är viktigt att påverka policy och inriktningen på socialpolitiken genom att anordna konferenser, delta i strategiska EU-projekt och nätverk med positionering som målsättning.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner detta verksamhetspecifika positionspapper. Positionspappret gäller tills annat beslutas. Arbetet utifrån positionspappret återrapporteras i tertialrapporter och i verksamhetsberättelse.